

דָּתְבֵּרִי אָדָם, כֹּלֶא אֲתַחֲזֵי (ד"א ל"ג ל' פ"ק) **בְּעַלְמָא, וְאַרְעָא גְּלִיאָת אִיבָּהָא וְחִילְּהָא דָּתְפֵקְדוֹ בָּה.**

כְּגַזְוָנָא דָא שְׁמִים לֹא יְהֻבוּ חִילְּין לְאַרְעָא עַד דָּתָא אָדָם. הַדָּא הוּא דְכַתִּיב, (בראשית ב') וּכְלַיְלָה הַשְׁדָה טָרַם יִצְמַח בַּיּוֹם יְהִי בָּאָרֶץ וּכְלַעַשְׂבַּד הַשְׁדָה טָרַם לְעַבְדַּת הָאָדָם. אַטְמָרוֹ כֹּל אֱנוֹן תּוֹלְדִין וְלֹא אַתְגִּלוֹן, וּשְׁמִיא אַתְעַבְּבוּ דָלָא אַמְטִירוֹ עַל אַרְעָא בְּגַיּוֹן דָאָדָם אֵין, דָלָא אַשְׁתַּבָּח וְלֹא אַתְבֵּרִי, וּכְלַא אַתְעַבְּבָב בְּגִינִיה, בְּיַוֹן דָאַתַּחַזֵי אָדָם, מִיד הַגְּנִזְנִים גְּרָאוּ בָּאָרֶץ וּכְלַחְיָלִין דָאַתְטָמָרוֹ אַתְגִּלוֹא וְאַתְיִהְבּוּ בָה.

עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, דָאַתְקָנוּ תָקוֹנָא דְתּוֹשְׁבָהָן לְזָמֵרָא קְמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַה דָּלָא אַשְׁתַּבָּח עַד

לשון הקודש

אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְאָדָם אֵין לְעַבְדַּת הָאָדָם. נִסְתַּתְרָוּ בָה בְּלֹא אֹתוֹתָם תּוֹלְדוֹת וְלֹא הַתְגִלוּ, וְהַשְׁמִים הַתְעַבְבּוּ, שְׁלָא הַמְטִירוּ עַל הָאָרֶץ מִשּׁוּם שְׁאָדָם אֵין, שְׁלָא גִמְצָא וְלֹא נִבְרָא, וְהַפְלֵל הַתְעַבְבּ בְגַלְלוֹ. בְּיַוֹן שְׁגָרָה אָדָם, מִיד הַגְּנִזְנִים גְּרָאוּ בָאָרֶץ, וּכְלַחְזָה שְׁנָסְתָרִי, הַתְגִלוּ וְנִתְנוּ בָה.

עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ, שְׁהַתְקָנוּ תָקוֹן

כָל הַכְּבֵד שְׁרָאוִי לָה, וְהַפְלֵל הַיָּה בָאָרֶץ, וְלֹא הַזְּכִיר פְרוֹת בְּעוֹלָם עַד שְׁגָרָא אָדָם, הַכְּלָרָא וְדָא לְזָאת בְּעוֹלָם, וְהָאָרֶץ גְּלַתָּה אֶת פְרוֹתֶיהָ וְכַחַתָּה שְׁנָפְקָדוּ בָה.

כְמוֹ זֶה הַשְׁמִים לֹא נִתְנוּ כְחוֹת לְאָרֶץ עַד שְׁבָא אָדָם. וְהוּ שְׁבָתוֹב (בראשית ב') וּכְלַיְלָה הַשְׁדָה טָרַם יְהִי בָאָרֶץ וּכְלַעַשְׂבַּד הַשְׁדָה טָרַם יִצְמַח בַיּוֹם יְהִי בָאָרֶץ וּכְלַעַשְׂבַּד

לֹא אָתַּבְרִי אָדָם. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמָע בָּאָרֶץֲנוּ. דָּהָא
 (ד"א ד"א) (ד"א ל"ג ב') מַלְהָא דָקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא (ד"א ל"ג ד' עבד)
דָלָא (ד"פ צ"ז ע"ב) **אָשַׁתְבָּח בְּעַלְמָא** עד **דָאָתַּבְרִי אָדָם.** פִּינּוּ
דָאָשַׁתְבָּח אָדָם כָּלָא אָשַׁתְבָּח.

בַּתָּר דְּחַטָּא, בּוֹלָא אִסְתַּלְקָמָא מֵעַלְמָא וְאַתְּלַטְּיָא
אֲרַעָא. הַדָּא הוֹא דְּבַתִּיב, (בראשית ג) אֲרוֹרָה
הָאֲדָמָה בְּעַבּוֹרָה וְגַ�). וּבְתִיב כִּי תַעֲבֶד אֶת הָאֲדָמָה
לֹא תַסֵּף תַּת בְּחָה לְךָ וְגַ�). וּבְתִיב וְקוֹזָן וְדָרְדָר
תַּצְמִיחַ לְךָ.

אַתָּה נָחָ וַתָּקֹן קְרֻדּוּמִין וַפְצִירִי בְּעַלְמָא. וְלֹבֶתְרָ
וַיֵּשֶׁת מִן הַנִּין וַיַּשֶּׁבֶר וַיַּתְגֵּל בְּתוֹךְ אֲהָלָה. אֲתָּה
בְּנִי עַלְמָא וְחַבּוֹ קְמִיה דָקְוִידְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאַסְטָלְקָנוּ
חִילִין דָאָרְעָא (הַעֲלָמָא) בְּמַלְקָדְמִין, וְהַוו קְיִימִי עד
דָאַתָּה אַבְרָהָם.

לשון הקודש

תַּעֲבֹד אֶת הָאָרֶם לֹא תִּסְפַּר תַּהֲבֵחַ
לְךָ וְגַוּ', וּכְתוּב וּקוֹז וּרוֹדֵר פְּצָמִיחַ לְךָ.
בָּא נָח וְתַקְוָן קְרָדְמִים וּפְצִירֹת בְּעוֹלָם.
אַחֲרֵךְ, וַיֵּשֶׁת מִן הַיּוֹן וַיִּשְׁבַּר וַיִּתְגַּל
בְּתוֹךְ אַהֲלָה. בָּאוּ בְנֵי הַעוֹלָם וְחַטָּאוּ
לִפְנֵי הַקָּבָ"ה, וְהַסְתַּלְקוּ צְבָאות הָאָרֶץ
(שֶׁל הַעוֹלָם) בְּמִקְדָּם, וְהִי עֻמְדִים עד
שְׁבָא אֲבָרָהָם.

הַתְּשִׁבְחוֹת לוֹמֵר לִפְנֵי הַקָּבָ"ה מֵה שֶׁלֹּא
נִמְצָא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא אָדָם. וּקוֹל הַתּוֹרָה
נִשְׁמָע בְּאַרְצֵנו, שְׁהָרִי וְהַיּוֹן וְכֵלָן דָּבָר שֶׁל
הַקָּדוֹש בָּרוּךְ הוּא וְדָא שְׁעַשָּׂה הַקָּבָ"ה
שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּעוֹלָם עד שְׁנִבְרָא אָדָם.
בֵּין שְׁנִמְצָא אָדָם, הַכֵּל נִמְצָא.

אַחֲרֵ שְׁחַטָּא, הַכֵּל הַסְתַּלְקֵךְ מִהַּעוֹלָם
וְהַתְּקַלֵּלה הָאָרֶץ. זֶה שְׁבָתִיב (בראשית 5)
אֲרוֹרָה הָאָדָם בְּעַבּוֹרָךְ וְגַוּ', וּכְתוּב בַּי-

כִּיּוֹן דאתא אברָהָם (עלמא) מיד הנצנים נראו באָרֶץ, אתתקנו ואתגלו כל היילין באָרֶץ. עת הַזְמִיר הגיע. בְשֻׁעַתָּא דאמֵר לֵיה קָדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא דיתגור, כיוֹן דמְטָא הַהוּא זְמָנָא דְבָרִית אֲשֶׁר בֵּיה באָברָהָם ואתגער. בִּיּוֹן אֲתָקִים בֵּיה כל האי קרא, ואֲתָקִים עַלְמָא, ומלה דקָדְשָׁא בָּרוּךְ הוּא הַזָּה בְּאַתְגְּלִיא בֵּיה הַדָּא הוּא דְבָתִיב וַיַּרְא אֵלֵינוּ ייְהָ.

רַבִּי אלעוזר פתח האי קרא (בשעתא) בתר דאתגער אברָהָם. דעד לא אתגער לא הוה מליל עמייה אלא מגו דרגא תטאה, ודרגעין עלאין לא הוּא קיימי על ההייא דרגא. בִּיּוֹן דאתגער מיד הנצנים נראו באָרֶץ אלין דרגעין תפאיין דאפקת ואתקינית האי דרגא תטאה. עת הַזְמִיר הגיע אלין ענפוי דערלה. וקول הטור נשמע באָרֶצָנו. דא קול דגפיך מגו (דף צח

לשון הקידוש

כִּיּוֹן שָׁבָא אָבָרָהָם (ולעומס), מיד הנצנים נראו באָרֶץ, התתקנו והתגלו כל הצעבות באָרֶץ. עת הַזְמִיר הגיע, בשעה שאמר לו הקב"ה למלול. בִּיּוֹן שהגיע אותו זומן שברית נמצאה בו באָברָהָם ונמלול, או התקנים בו כל הפסוק היה, והתקנים הועלם, ודבר הקב"ה היה בהתגלות בו. וזה שבתוב וירא אליו ה'.

רַבִּי אלעוזר פתח הפסוק הזה ובשעה

ו"א) **הַהְוָא בְּגִימָאָה דְכַלָּא וְהַהְוָא קֹול גְשֻׁמָּע וְדָא קֹיל**
הַגָּר מֶלֶת לְמֶלֶת וְעַבֵּיד לְה שְׁלִימָיו.

תָא חַזִי, דַעַד לֹא אֲתָגָור אָבָרָהָם לֹא הַוָה עַלְיה
אַלְאָה הָאֵי דְרָגָא בְּדָאָמָרָן, בִּינָן (לְבַטָּר) דְאֲתָגָור
מָה בְּתִיב וַיַּרְא אַלְיוֹ יְיָ. לְמַאן, דָהָא לֹא בְּתִיב וַיַּרְא
יְיָ אֶל אָבָרָם. דָאֵי לְאָבָרָם מָאֵי שְׁבָחָא הַכָּא יִתְיַיר
מִבְקָדְמִיתָא עד לֹא אֲתָגָור דְכְתִיב וַיַּרְא יְיָ אֶל אָבָרָם.
אַלְאָה רְזָא סְתִימָא אֵיהּוּ, וַיַּרְא אַלְיוֹ יְיָ. לְהַהְוָא דְרָגָא
דְמָלִיל עַמִּיהָ, מָה דָלָא הַוָה **מִקְדָּמָת דָנָא** עד דָלָא
אֲתָגָור. דְהַשְׁתָּא אֲתָגָלי קֹול וְאֲתָחָבָר בְּדָבָר כֵד
מְלִיל עַמִּיהָ. וְהַוָה יוֹשֵב פִתְחָה הַאָהָל. וְהַוָה וְלֹא גַלִי
מַאן. אַלְאָה הַבָּא גַלִי חַבְמָתָא דְכָלָהוּ דְרָגִין שְׂרוּ עַל
הָאֵי דְרָגָא תִּתְאָה בְּתָר דְאֲתָגָור אָבָרָהָם.

לְשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ

סּוֹד גְּסֻטָּר הַוָה. וַיַּרְא אַלְיוֹ הֵי – לְאוֹתָה
דְרָגָה שְׁדָבָרָה עַמּוֹ, מָה שְׁלָא הַיָה מִקְרָם
לְזָה עַד שְׁלָא גַמּוֹל. שְׁבָעַת הַתְּגִלָּה הַקְלִיל
וְהַתְּחִבָּר בְּדָבָר שְׁדָבָר עַמּוֹ. וְהַוָה יִשְׁבֶ
פִתְחָה הַאָהָל. וְהַוָה – וְלֹא גַלָה מַיִ. אַלְאָ
כָּאָן גַלָה אֶת הַחֲכָמָה שְׁבָל הַדְּרָגָות
שְׁרוֹיוֹת עַל הַדְרָגָה הַתְּחִתָּהָה הַזָּו אַחֲר
שְׁגַמּוֹל אָבָרָהָם.

וְאָתוֹ קֹול גְשֻׁמָּע, וְזֶה קֹול שְׁגַנוּזָר דְבָר
לְדָבָר וְעוֹשָׂה לְה שְׁלָמוֹת.
בָא רָאָה שְׁעַד שְׁלָא גַמּוֹל אָבָרָהָם לֹא
הִתְהַגֵּה עַלְיוֹ אַלְאָהָדָה הַזָּו בְּפִי
שְׁאָמְרָנוּ בִּינָן וְאָהָרָן שְׁגַמּוֹל מָה בְּתֻובָה?
וַיַּרְא אַלְיוֹ הֵי? לְמַיִ? שְׁהָרִי לֹא בְּתֻובָה וַיַּרְא
הַשְּׁבָחָה בָּאָן יוֹתֵר מִבְּהַתְחִילָה עַד שְׁלָא
גַמּוֹל שְׁבָתּוֹב וַיַּרְא הֵי אֶל אָבָרָם? אַלְאָ

תא חוי, וירא אליו יי. דא הוא רוא רקויל הדאשטע מע דאתהבר בדבר ואותגלי ביה. זהו איזשכ פתח האחל, דא עלמא עלאה דקאים לאנחרא עלייה. בחום היום. דהא אתגהייר ימינה דרגא דאברהם אתדק בעיה. דבר אחר בחום היום בשעה דאתקרייב דרגא לדרא בתייאובתא דדא לקלבל דא. וירא אליו. אמר רבי אבא עד לא אתגער אברהם הוה אטימ. כיון דאתגער אתגלי כלא ושרא עלייה שכינטא בשלימו פרקא יאות. תא חוי וזהו יושב פתח האחל. וזהו. דא עלמא עלאה דשרי על האי עלמא תחתה. אימתי בחום היום בומנא דתיאובתא דחד צדיק למשרי בעיה.

מ"ד וישא עיניו וירא והגה שלשה אנשים נצבים עליו. מאן אפין שלשה אנשים. אלין אברהם

לשון הקורש

בא ראה, וירא אליו ה' – וזה הפסוד גמול אברהם, היה אטום. בין שמנול, הפל התגלה, ושורתה עליו שכינה בשלמות בראי. בא ראה, והוא ישב פתח האחל. והוא – וזה העולם העליון שזורה על עולם התחתון חזה. אימתי? בכם היום, בזמנ שתשוקתו של צדיק אחד לשרות בו. מ"ד – וישא עיניו וירא והגה שלשה אנשים נצבים עליו. מי הם שלשה שמתקרבת דרומה לדרא בתשוכה של זה. וזה בונגד זה. וירא אליו. אמר רבי אבא, עד שלא

יצְחָק וַיַּעֲקֹב דָּקִימֵי עַלְיהָ דָּהָאִי דָּרְגָּא, וַמְנִיחֵהוּ (דף צט ע"א) יָנִיק (יסוקא רעלפֿא) וַאֲתֹזֹן. פְּדַיּוֹן וַיַּרְא וַיַּרְץ לְקַרְאָתֶם. דָּתִיאוּבָתָא דָּהָאִי דָּרְגָּא תַּתָּאָה לְאַתְּחַבְּרָא בְּהָזֶה, וַחֲדֹוֹתָא דִּילָה לְאַתְּמִשְׁכָּא אַבְּתָרִיהָו. וַיַּשְׁתַּחַוו אֶרְצָה, לְאַתְּתָּקָנָא בְּרָסִיָּא לְגַבְּיוּהוּ.

תָּא חַזִי, עַבְדָּ קָדְשָׂא בְּרִיךְ הוּא לְדוֹד מַלְפָא חַד סְמָכָא מִבְּרָסִיָּא עַלְאָה בָּאַבָּהּן. וַאֲפָעַל גַּבְּ דָּאִיהָו בְּרָסִיָּא לְגַבְּיוּהוּ. אֲבָל בְּוֹמָנָא דְאַתְּחַבְּרָא בְּהָזֶה אִיהָו חַד סְמָכָא לְאַתְּתָּקָנָא בְּרָסִיָּא עַלְאָה. וַבְּגַיְן פֶּקֶד נְטָל מַלְכָוֹתָא בְּחַבְרוֹן דָּוֹד מַלְפָא שְׁבֻעַ שְׁנַיִן לְאַתְּחַבְּרָא בְּהָזֶה. וְהָא אַתְּמָרָ.

תוֹסֶף תָּא

וַיַּרְא אֱלֹהִים יְיָ בְּאַלְוִינִי מִמְּרָא. אֲפָאי בְּאַלְוִינִי מִמְּרָא, וְלֹא בְּאַתְּרָא. אֶלְאָ בְּגַיְן דִּיחַיְבָ לִיהְיָה עִיטָּא עַל גַּוִּירָוּ דָקִימָא דִילָה.

לְשׁוֹן הַקוֹדֶשׁ

וְאַפָּעַל גַּבְּ שְׁהָוָא כְּפָא אַלְיָהִם, אֲבָל בְּזַמָּן שְׁמַתְּחַבְּרָבָר בְּהָם הוּא עַמוֹד אֶחָד לְהַתְּהַנוּן בְּכֶפֶא הַעֲלִיּוֹן, וְלֹכֶד נְטָל אֶת הַמְּלָכוֹת בְּחַבְרוֹן דָוֹד הַמֶּלֶךְ שְׁבֻעַ שְׁנַיִן לְהַתְּחַבְּרָבָר בְּהָם, וְהָרִי נָאָמָר.

תוֹסֶף תָּא

וַיַּרְא אֱלֹהִים יְיָ בְּאַלְוִינִי מִמְּרָא. לְמֹה בְּאַלְוִינִי מִמְּרָא וְלֹא בְּמִקּוֹם אֶחָר? אֶלְאָ מִשּׁוּם שְׁנַתָּן לוּ עַצְמָה עַל בְּרִית הַמִּלְהָדָה שֶׁלוּ.

אָנָשִׁים? אֵלּוּ אֲבָרְהָם יַצְחָק וַיַּעֲקֹב, שׁוּםְדָרִים עַל הַדָּרְגָה הַזֶּה, וְמֵהֶם הִיא יוֹנְקָת וַיָּסֶד הַעוֹלָם וְנוֹזְנִית. וְאֵנוֹ - וַיַּרְא וַיַּרְץ לְקַרְאָתֶם. שְׁתַשְׁקָת הַדָּרְגָה הַתְּחִתָּ�נָה הַזֶּה לְהַתְּחַבְּרָבָר בְּהָם וְחַדּוֹתָה לְהַפְּשִׁיד אֶתְרִיכָם. וַיַּשְׁתַּחַוו אֶרְצָה, לְהַתְּקִין לָהֶם בְּסָפָא.

בָּא רָאָה, הַקְּבָ"ה עָשָׂה אֶת דָוֹד הַמֶּלֶךְ עַמוֹד אֶחָד מִהַכְפָּא הַעֲלִיּוֹן בְּמוֹ הָאָבוֹת.

בשעתה דאמר קדשו בריך הוא לאברהם למגורה אול אברהם למלך עם חברו, אמר ליה עניר אנת בן תשען שניין ואת מעיק גראם.

אמר ליה מمرا רברת יומא דרמו לך בשרדי באthon דנירא. וההוא כפנא דעבך על עלי מא דכתיב, (בראשית יט) ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרים. ואנו מלכין דרכפו בתרייזון ומחייבית יתחון וקדשו בריך הוא שובייה מפלא ולא יכול בר נש למעדך לך ביש. קום עבד פקודה דמרא. אמר ליה קדשו בריך הוא, מمرا אנת יהבך ליה עיטה למגורה, חיך לית אנא מתגלה עלייה אלא בפלטרין דילך, קדא הוא דכתיב באלוני מمرا (עד כאן התוספתא):

מדרש הנעלם

רבנן פתحي בהאי קרא (שיר השירים א) לריח שמניך טובים שמון תורך שמק ונגו. תננו רבנן Hai נשותא דבר איןש בשעתה דסלכא מארעא לרקיעא וכיימא בההוא זיהרא עלאה דאמרא, קדשו בריך הוא מבקר לה.

תא שמע אמר רבי שמואל בן יוחאי כל נשותא דעתיקיא כיון דקיימה באתר שבינתא יקרה דחויה למיתב, קדשו בריך

לשונ הקודש בשעה שאמר הקב"ה לאברהם להמול, מצות רבוניה אמר לו הקב"ה: מمرا, אתה נתת לו עצה להמול, חיך איini מתגלה עלייו אלא בפלטרין שלך. וזה שבתוב באליי מمرا. (עד כאן התוספתא).

מדרש הנעלם
רבותינו פתחו בפסוק זהו, (שיר א) לריח שמניך טובים שמון תורך שמק ונגו. שני רבותינו, נשמה וו של בן האדם, בשעה שעולה מהארץ לרקיע ועומדת באותו זהר עליון שאמרנו, הקב"ה מבקר אותה. **בא תשמע,** אמר רבי שמואל בר יותאי,

בשעה שאמר הקב"ה לאברהם להמול, החלך אברהם להמלך עם חבריו. אמר לו עניר: אתה בן תשעים שנה, ואתה מעיק לעצמך?

אמר לו מمرا: הזכרת את היום שזרכו אותך הפסדים לתוך לבשן האש, ואותו רעב שעבר על העולם, שבתווב (בראשית יט) ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרים, ואתם מלכים שרדפו אחריהם וה賓ת אותן, והקב"ה האיל אתה מהבל ולא יכול איש לעשות לך רע? קום ועשה את